

Rapport

3. MILJÖRAPPORT 2025

vaggeryd.se

Miljörapporten 2025

- 15 åtgärder som direkt/indirekt berör Barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter.
- Barn- och utbildningsnämnden har 15 åtgärder som är genomförda eller som genomförs kontinuerligt.
- Miljöprogram 2026-2030
 - 7 åtgärder finns med i miljöprogram 2026-2030.
 - 3 åtgärder finns med i avfallsplan 2024-2030.
 - 3 åtgärder finns med i miljöprogram 2026-2030, men ej under barn- och utbildningsnämndens ansvar.
 - 2 åtgärder finns ej med i miljöprogram 2026-2020.

Åtgärd 1: Säkra cykelparkeringar och laddning av elbil.

Beskrivning	Kommentar
<p>Säkra och tillgängliga cykelparkeringar ska finnas vid kommunala arbetsplatser, skolor, förskolor, tåg- och busstationer och utvalda offentliga platser. Vid merparten av våra arbetsplatser ska anställda erbjudas att ladda sin privata elbil och i låsta kommunala cykelgarage ska laddning av elcykel möjliggöras.</p> <p>Denna åtgärd finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<p>Barn- och utbildningsförvaltningen har tillhandahållit cykelställ till vissa enheter där ökat behov uppstått och även satt upp informationsskyltar för att göra det lätt att göra rätt med cykelanvändning. Förvaltningen går mot ett ökat elbils användande och är därför i än större behov av laddstolpar på enheterna</p>

Åtgärd 2: Minska matsvinnet

Beskrivning	Kommentar
<p>Fortsatt arbete med att minska matsvinnet i våra verksamheter enligt det arbete som finns samt fortsatt utåtriktad kommunikation.</p> <p>Åtgärd om matsvinn finns med i avfallsplan 2024-2030</p>	<ul style="list-style-type: none">• Att jobba med våra hållbarhetsmål är en naturlig del av det dagliga arbetet för kockar och måltidspersonal i barn- och utbildningsförvaltningen och i socialförvaltningen. Vi har under de senaste sju åren jobbat strategiskt med att minska vårt matsvinn, ett arbetssätt som vi har finjusterat och utvecklat genom åren.• Under 2025 fortsätter barn- och utbildningsförvaltningen att minska sitt matsvinn. Matsvinnet ligger nu på 46 g/portion vilket är en minskning med 46% sedan 2019 då vi påbörjade vårt strategiska arbete med att minska vårt matsvinn. Vi ser att förskolan har högst matsvinn (70g/port) och att gymnasiet har lägst matsvinn (27g/port). Grundskolan har 41 g/port i matsvinn. Vi kan också utläsa att tillagningskök har lägre matsvinn än mottagningskök (40 g/port i tillagningskök och 58g/port i mottagningskök). Stora kök (>300 lunch) har 39 g/port i matsvinn och små kök (<60 lunch) har 101 g/port i matsvinn). 45% av vårt matsvinn är tallrikssvinn, 37% är serveringssvinn och 18% är kökssvinn.

Åtgärd 3: Upphandling av ekologiska livsmedel och utbildning i inköpssystemet.

Beskrivning	Kommentar
<p>Vid upphandlingar av livsmedel ska aspekterna närproducerat och ekologisk beaktas som två parametrar. Inköparna av mat på inom socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen ska få utbildning i inköpssystemet och vikten av att välja ekologiska varor och produkter.</p> <p>Åtgärd om ekologiska inköp finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<p>Under 2025 utgjorde ekologiska produkter 25 % av våra totala livsmedelsinköp, räknat i kostnad.</p> <p>Vi följer vår prioritering för livsmedelsinköp som är antaget i vårt måltidspolitiska program. "Vid val av livsmedelsinköp görs följande prioritering, förutsatt att kostnadsskillnaden är motiverad och ryms i den befintliga livsmedelsbudgeten:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Närproducerat, ekologiskt livsmedel2. Svenskt, ekologiskt livsmedel3. Närproducerat, konventionellt livsmedel4. Svenskt, konventionellt livsmedel5. Utländskt, ekologiskt livsmedel6. Utländskt, konventionellt livsmedel"

Åtgärd 4: Minska avfallet med fokus på papper och plast.

Beskrivning	Kommentar
<p>Alla förvaltningar arbetar aktivt med att minska sitt eget avfall med fokus på plastförpackningar och kontorspapper. Fokus ligger också på att minska onödiga engångsprodukter samt att i största möjliga mån återbruka.</p> <p>Åtgärd om minska avfall finns med i Avfallsplan 2024-2030</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alla barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter jobbar med att minska sitt engångsmaterial och gör löpande medvetna val vid beställning. Engångsprodukter vid möten används sparsamt.• ReMida är en stor källa till återbruk, där alla verksamheter kan hämta exempelvis spillpapper istället för att konsumera nytt papper.• Remida jobbar också mycket med hållbart skapande. Skolklasser kommer för en kreativ workshop och materialet får vara kvar på Remida och kan användas på nytt.

Åtgärd 5: Arbete i kommunens kemikaliehanteringssystem.

Beskrivning	Kommentar
<p>Alla förvaltningar och bolag ska arbeta i kommunens digitala kemikaliehanteringssystem. Systemet hjälper oss att uppfylla grundläggande lagstiftning (uppdaterad kemikalieförteckning) samt att göra riskbedömningar av kemikalier och fasa ut farliga kemikalier.</p> <p>Åtgärd om att arbeta i kommunens kemikaliehanteringssystem finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">• För barn- och utbildningsförvaltningen är arbetet igång både inom kosten, förskolan, städorganisationen och vaktmästarorganisationen med att inventera och riskbedöma produkter. Arbetet sker löpande vid till exempel inköp. På grundskolan och gymnasiet är det främst kemilärarna som arbetar med kemikalier genom att ha rutiner och säkerhet kring kemikalier.• Inom förvaltningen ser vi en positiv utveckling av att fler kem som inte har en naturlig plats i verksamheten avvecklas i snabbare takt.• En större förändring som påverkar även utanför förvaltningen är att städorganisationen uteslutande arbetar med "brukslösningar", detta innebär att alla kemikalier blandas på en plats och därmed finns inga potenta farliga kem i skolans lokaler. Det innebär även att det alltid blir korrekt blandning som utförs med en doserande maskin med minskad användning av kemikalier som följd och att risken för överanvändning är minsta möjliga.

Åtgärd 7: Kemikalieklok skola och fritidshem.

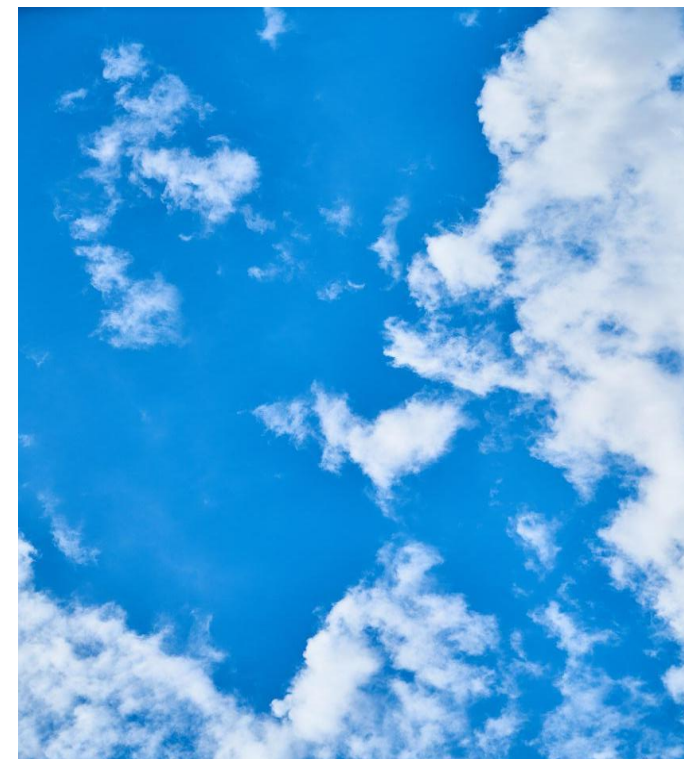
Beskrivning	Kommentar
<p>Skolorna och fritidshem ska börja arbeta enligt konceptet kemikalieklok förskola/skola. Syftet är att minska antalet kemikalier på fritids och skola och att barnen inte utsätts för onödigt många kemiska riskkällor i skolmiljön.</p> <p>Denna åtgärd finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">Arbetet med kemikalieklok fritidshem och grundskola pågår ute i verksamheten. Under 2025 var det stort fokus på dialoger och information. Förvaltningens miljösamordnare arbetade tillsammans med verksamhetschef och rektorer fram en tidsplan för kommande år.Under våren 2026 träffar förvaltningens miljösamordnare alla utsedda "nyckelpersoner" i fritidshem för att starta upp arbetet med utrensning. Fritidshem och grundskolan arbetar med kemikalieklok på samma sätt som förskolan, med Remidas hjälp. Under våren 2026 är det fokus på leksaker inomhus och leksaker utomhus.

 <h2>Innehåll</h2> <h3>Kemikaliekloka förskolor i Vaggeryds kommun</h3> <h4>Handlingsplan för kemikalieklok förskola</h4> <ol style="list-style-type: none">1. Vi rensar bort och fasar ut2. Vi rensar bland skapandematerial3. Vi rensar bland elektronik och byggmaterial (icke leksaker)4. Vi fasar ut möbler på sikt5. Vi rensar bland våra tillbehör och fasar ut på sikt6. Vi ser över vilka kemikalier som finns och förvaras på förskolan <h4>Rutiner för hygien och städning</h4> <ol style="list-style-type: none">7. Vi tvättar våra och barnens händer ofta8. Vi använder handskar av polyeten eller nitril vid blöjbyten9. Vi har tydliga städrutiner <h4>Mat och tillagning</h4> <ol style="list-style-type: none">10. Servera mer ekologisk mat11. Vi undviker konserverburkar12. Vi använder kallt vatten till matlagning och dryck13. Vi undviker plast vid tillagning, servering och förvaring14. Vi byter ut våra vinylhandskar
--

Åtgärd 6: Fasa ut farliga kemikalier.

Beskrivning	Kommentar
<p>Syftet med åtgärden är att minska användningen och spridningen av farliga kemikalier. En förteckning över vilka farliga kemiska ämnen som används i verksamheten upprättas i kommunens digitala kemikaliehanteringssystem. Kemikalierna ska riskbedömas och de mest miljö- och hälsofarliga ska fasa ut.</p> <p>Denna åtgärd finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">• Kosten, förskolan, städorganisationen och vaktmästarorganisationen använder sig av kommunens kemikaliehanteringssystem. Kemikaliehanteringssystemet påverkar användningen av kemikalier på ett positivt sätt genom en ökad tydlighet och därmed en minskad användning.• Förskolan, fritidshem och grundskolan jobbar aktivt med kemikalieklok förskola och skola.• Städorganisationen använder fler mekaniska metoder och undviker kem i de moment det är möjligt till förmån för rent vatten.• Alla kemilärare arbetar aktivt med att fasa ut farliga kemikalier från undervisningen, både på grundskolan och på gymnasiet/vuxenskolan.

Åtgärd 8: Öka kunskapen om allemansrätten.

Beskrivning	Kommentar
<p>Kommunen ska se över och eventuellt förtydliga och utöka den information om allemansrätten som finns på kommunens hemsida.</p> <p>Kommunen ska under programperioden informera om allemansrätten och dess tillämpning vid minst ett tillfälle till allmänheten. Kommunen ska särskilt informera och föra dialog med barn och ungdomar, föreningsliv samt elever inom SFI.</p> <p>Denna åtgärd finns ej med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">• På alla våra grundskolor har vi friluftsdagar där hela skolan är involverad. Friluftsdagarna har ett ämnesövergripande tänk med olika stationer där friluftsliv och allemansrätten ingår.• På alla fritidshem sker utflykter i naturen där allemansrätten blir ett naturligt inslag under aktiviteten. Ett exempel på aktivitet är pimpelfiske.• Förskolan arbetar med omsorg om miljön och det förs dialoger i det dagliga arbetet med barnen. På grundskolan, i fritidshemmen, gymnasiet och på vuxenutbildningen (SFI) diskuteras och praktiseras allemansrätten i undervisningen. ReMida arbetar med allemansrätten när de har workshops utomhus, där de diskuterar och reflekterar kring det.

Åtgärd 9: Skugga i offentliga miljöer.

Beskrivning

För att **begränsa konsekvenserna av skadlig UV-strålning** ska kommunen vid arbetet med detaljplaner och exploatering alltid belysa **vikten av tillgången till skuggiga platser i offentliga miljöer, skolgårdar och förskolor**, äldreboenden, kommunala bostadsområden och kommunala idrottsplatser.

Åtgärd om Grönska i den bebyggda miljön finns med i Miljöprogram 2026-29, men ej under barn- och utbildnings nämndens ansvar

Kommentar

- Samtliga förskolor och fritidshem har antingen krontäckning eller soltak. Majoriteten har både soltak och krontäckning.
- Kartläggning som visar på detta är gjord 2024.
- Ingen ytterligare aktivitet inom detta område har skett under 2025.

Åtgärd 10: Främja barn och ungas tillgång till friluftslivet

Beskrivning	Kommentar
<p>Öka kunskapen om barn och ungas tillgång till friluftsliv för att därmed kunna hitta sätt att successivt förbättra samt utveckla tillgång och möjligheter, både generellt och för särskilda grupper.</p> <p>Kommunerna genomför en inventering för att se vilka förskolor och skolor som har mer än 300 meter till ett grönområde.</p> <p>Kommunerna tar i samverkan med Länsstyrelsen fram en metod för uppföljning och utvärdering av i vilken utsträckning förskolorna och skolorna arbetar med friluftsliv.</p> <p>Kommunerna använder den nya kunskapen för att ta fram en handlingsplan, eller inkludera aktiviteter i befintliga styrdokument, för att öka barn och ungas tillgång till friluftsliv.</p> <p>Denna åtgärd finns ej med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">• ReMida har skapande skola som utför mycket av sin verksamhet utomhus.• Alla grundskolor har friluftsdagar i naturen ca en gång per termin. Vid lovverksamhet med fritidshem sker utflykter till bland annat Grönelund, Friluftsgården, Hjortsjön och Fågelforsdammen.

Åtgärd 11: Gröna skolgårdar.

Beskrivning	Kommentar
<p>Våra förskole- och skolgårdar utformas till gröna skolgårdar genom att t ex plantera träd, anlägga odlingsplatser samt öka inslaget av grönytor och blommande växter. Även intilliggande naturmiljöer kan nyttjas och utvecklas för pedagogisk verksamhet, lek och äventyr.</p> <p>Åtgärd om Grönska i den bebyggda miljön finns med i Miljöprogram 2026-29, men ej under barn- och utbildnings nämndens ansvar</p>	<ul style="list-style-type: none">Under 2025 har en ny skolgård börjat planeras. Fokuset har varit barnets lekande och lärande i utemiljön men där även fokus stärkts med gröna ytor mot mindre asfalt. Nya samlade tag har tagits för att få både skugga och lärande i samma investering. Ett exempel är att använda en blandplanterad skuggande häck i det pedagogiska arbetet genom att blanda olika sort och art för att belysa hela Sveriges fauna.Nyetablering av förskola och skola förläggs i stor del i anslutning till redan befintliga grönområden. Barn- och utbildningsförvaltningen är noga med att informera berörda aktörer i processen om vikten av att andelen grönyta i förhållande till hårdgjord yta på kommunens skol- och förskole gårdar ökar samt att denna åtgärd blir en naturlig del i planeringen av nya skolområden. Förvaltningens fokus är att skolområdena ska ha en ökad andel naturlig växtlighet så som träd, buskar och ängar samt att vi även vid byggnationen bevarar de träd som finns på området där en skola är planerad.Inom förskolan har det på vissa förskole gårdar planterats bär, frukt och grönt vilket blir en del av den pedagogiska verksamheten för barnen inom förskolan. Detta gör att barnen lär sig om processer kopplat till det som planeras.

Åtgärd 12: Utöka naturpedagogiken i kommunen.

Beskrivning	Kommentar
<p>Genom till exempel Remida kan utomhus- och naturpedagogiken utvecklas och utökas i kommunens skolor och förskolor.</p> <p>Denna åtgärd finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">• Förskolan har fortsatt och utvecklat sitt arbete med utveckling av gårdarna med Remidas hjälp. Utveckling av gårdarna innebär att flytta ut pedagogiken och undervisningen utomhus.• På alla våra grundskolor har vi friluftsdagar där hela skolan är involverad. Friluftsdagarna har ett ämnesövergripande tänk med olika stationer där friluftsliv och allemansrätten ingår.• Remida har haft lektioner förskola, grundskola och fritidshem utomhus under året med till exempel fokus på pollinering.• Remida har också haft projektet "Forest Fika". Ett samverkansprojekt mellan barn och äldre. Under projektet har deltagarna fått lära sig vilka växtligheter i naturen som går att äta. Barnen har sedan fått laga mat och bjuda de äldre på till exempel nässelte.

Åtgärd 13: Grönska i den bebyggda miljön.

Beskrivning	Kommentar
<p>Grönskan i den bebyggda miljön ska öka genom att vi arbetar med grönstrukturplanen som ett kunskapsunderlag och utifrån den utför fysiska åtgärder. Det kan t ex vara att plantera träd, gröna tak/väggar eller öka grönyta och krontäckning på skolgårdar, äldreboenden och centrummiljöer. För Furugården, Sörgården och verksamheter inom funktionshinderomsorgen ska det även fokuseras på skugga och blomsteruppleverler.</p> <p>Åtgärd om Grönska i den bebyggda miljön finns med i Miljöprogram 2026-29, men ej under barn- och utbildnings nämndens ansvar</p>	<ul style="list-style-type: none">Återupprepning från Gröna skolgårdar, Skugga i offentliga miljöer

Åtgärd 15: Minska nedskräpningen i kommunen.

Beskrivning	Kommentar
<p>Kommunen ska aktivt arbeta med att minska problematiken kring nedskräpning, både genom information, egna insatser samt uppmuntrande till skolor, förskolor, föreningar och privatpersoner att plocka skräp.</p> <p>Åtgärd om minska nedskräpning finns med i avfallsplan 2024-2030</p>	<ul style="list-style-type: none">Skolor och förskolor deltar årligen på de nationella skräpplockardagarna.

Åtgärd 16: Främja fysisk aktivitet i städer och samhällen.

Beskrivning	Kommentar
<p>Kommunen ska främja fysisk aktivitet i städer och samhällen genom att genomföra minst två av nedanstående insatser eller andra insatser med motsvarande effekt:</p> <ul style="list-style-type: none">- Främja aktiva transporter, d v s möjligheten att gå eller cykla till och från skolan.- Främja aktiva transporter, d v s möjligheten att gå eller cykla till och från arbetsplatsen.- Planera för säkra gång- och cykelvägar- Utveckla gröna, tillgängliga och trygga lekmiljöer för barn och unga <p>Denna åtgärd finns med i Miljöprogram 2026-29</p>	<ul style="list-style-type: none">• Under hösten 2025 genomfördes kampanjen "Gå och cykla till skolan". Detta är tredje året som kampanjen genomförs och det blev återigen ett väldigt uppskattat projekt där man ser att barns fysiska aktivitet ökar samtidigt som miljöbelastningen minskar.

Beslutsförslag

Förvaltning	
AU	Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott beslutar att: föreslå nämnden att lägga lämnad information till handlingarna.
BUN	Barn och utbildningsnämnden beslutar: lägga lämnad information till handlingarna.

